

ТАРЗАН

ТАРЗАН ТА ЙОГО ЗВІРІ

ТАРЗАНІВ СИН

Романи

Переклад з англійської
Юрія Покальчука та Олега Покальчука

ТЕРНОПІЛЬ
"НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН"

КИЇВ
"БЕСЕЛКА"

ББК 84(7Спо)
Б51

Бібліотека світової літератури для дітей у 100 томах
“СВІТОВИД”
заснована 2004 року

Ілюстрації *Сергія Артюшенка*

Перекладено за виданнями:

Edgar Rice Burroughs.
The Beasts of Tarzan.
Ballantine Books, New York, 1981
Edgar Rice Burroughs.
The Son of Tarzan.
Ballantine Books, New York, 1963

Друкується за виданням:

К.: Веселка, 1996

Берроуз Едгар

Б51 Тарзан: Тарзан та його звірі; Тарзанів син: Романи: Для серед. та ст. шк. віку / Пер. з англ. Ю. Покальчука та О. Покальчука. — Тернопіль: Навчальна книга—Богдан; К.: Веселка, 2007. — 368 с. — (Бібліотека світової літератури для дітей у 100 томах “Світовид”. Серія ретя. Література ХХ століття.)

ISBN 966-692-283-5 (б-ка)

ISBN 966-692-891-4

(укр., “Навчальна книга—Богдан”)

ISBN 966-01-0423-5

(укр., “Веселка”)

ББК 84(7Спо)

Охороняється законом про авторське право.

Жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена в будь-якому вигляді без дозволу автора перекладу чи видавця.

ISBN 966-692-283-5 (б-ка)

ISBN 966-692-891-4

(укр., “Навчальна книга—Богдан”)

ISBN 966-01-0423-5 (укр., “Веселка”)

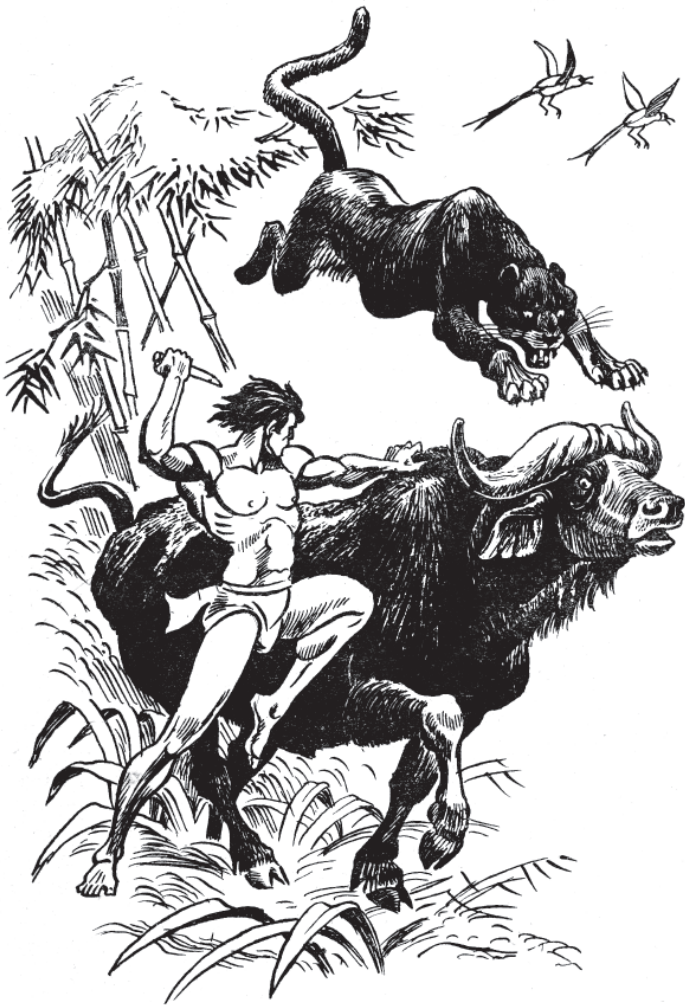
© Видавництво

“Навчальна книга—Богдан”, б-ка,
макет, художнє оформлення, 2007

©Юрій Покальчук, Олег Покальчук,
переклад, 1996

©Сергій Артюшенко, ілюстрації, 1996

ТАРЗАН ТА ЙОГО ЗВІРІ

ПАСТКА

— с ця справа огорнута таємницею,— сказав Д'Арно. Я знаю з вельми надійних джерел, що ані поліція, ані агенти генерального штабу не мають уявлення про те, як йому вдалося це зробити. Вони знають тільки те, що й ми: Ніколай Роков утік.

Джон Клейтон, лорд Грейсток — той, кого знали раніше, як “Тарзана, годованця великих мавп”, мовчки сидів у паризькому помешканні свого товариша, лейтенанта Поля Д'Арно, замислено втупившись у носок свого бездоганно наглянсованого черевика.

Його охопили різні спогади, пробуджені звісткою про Ніколая Рокова, його найлютішого ворога, якого засуджено на довічне ув'язнення саме через свідчення Тарзана-мавпича. І ось виявляється, що Ніколай Роков утік із французької військової тюрми.

Тарзан згадував, як далеко зайшов Роков у спробах звести його зі світу, й усвідомив собі: скоєне Роковим досі — це справді ніщо у порівнянні з тим, що росіянин бажатиме й плануватиме тепер, знов опинившись на волі.

Тарзан нещодавно привіз дружину та маленького сина до Лондона, оскільки в околиці їхнього маєтку в Узирі, де вони досі мешкали, починалася вельми шкідлива для здоров'я пора дощів. Узирі — це була земля диких вояків Вазирі, розлогої африканської держави, якою свого часу правив Тарзан.

Після цього він поквапився через Ла-Манш — провідати свого давнього друга. Але тут радість зустрічі потьмарилася звісткою про втечу росіянина, і лорд Грейсток, одразу по приїзді, став думати про негайне повернення до Лондона.

— Я турбуюся не за себе, Полю! — врешті мовив він. — Неодноразово в минулому я долав намагання Рокова позбавити мене життя.

Тепер мені доводиться думати й про інших. Навряд чи я недооцінюю щолодину і переконаний: Роков захоче поцілити мене через мою дружину чи сина, а не впрост, бо ж він чудово знає, що такий удар буде для мене значно дошкульніший. Я мушу негайно повернутися до них і лишатися з ними аж доки Роков знов буде заарештований або мертвий.

Під ту пору, коли в Парижі точилася ця розмова, двоє непевного вигляду чолов'яг балакали собі у непоказному будиночку на глухій околиці Лондона. В обох були похмурі, лиховісні обличчя. Один чоловік мав бороду, другий — бліде, змарніле обличчя, яке буває після тривалого ув'язнення; лише декілька днів тому він зголив свою чорну бороду.

— Тобі також треба неодмінно поголитися, Алексей, — казав він своєму спільникові. — Бо він тебе одразу впізнає. Ми тут розійдемося, а коли на палубі “Кінкеда” стрінемося знову, треба сподіватися, що з нами буде ще двоє “шанованих гостей”. Вони, звісно, й гадки не мають, яку розкішну подорож ми їм приготували. За дві години я буду з одним із них у Дуврі, а завтра увечері, коли ти робитимеш усе, як я сказав, то приведеш з собою другого — за умови, звісно, що він повернеться до Лондона так швидко, як я собі гадаю. Я переконаний, що наші зусилля будуть плідні, і ми з цього дуже добре скористаємось, мій дорогий Алексей. Через дурість французьких урядовців, які декілька днів приховували те, що я втік, я мав повну змогу так досконало випрацювати кожну деталь нашого плану, що навряд чи щось може перешкодити нашим намірам. А зараз — до побачення, і бажаю успіху.

Через три години листоноша підіймався сходами до дверей помешкання лейтенанта Поля Д'Арно.

— Телеграма для лорда Грейстока, — сказав він служникові, який вийшов на дзвінок. — Чи він тут?

Служник відповів ствердно, розписався за отриману телеграму й відніс її Тарзанові, який саме готувався до від'їзду в Лондон.

Тарзан розпечатав телеграму, і його обличчя сполотніло.

— Читайте, Полю! — мовив він, простягаючи телеграму Д'Арно. — Вже почалось!

Француз узяв телеграму й прочитав:

“Джека викрадено за співучастю нового служника. Негайно повертайся. Джейн”.

Щойно Тарзан вибіг на сходи свого лондонського будинку, назустріч йому вийшла майже божевільна від горя дружина, хоч її очі

б ули сухі. Джейн Портер Клейтон квапливо розповіла все, що знала про викрадення хлопчика.

Нянька вивезла дитя в колясці на ранкову прогулянку й катала його перед будинком на осонні, коли до рогу будинку під'їхало таксі. Нянька не звернула на це особливої уваги, лише завважила, що з авто ніхто не вийшов і що двигун продовжував працювати, от ніби водій чекав на пасажира з будинку, перед яким зупинився.

Майже зразу після цього новий служник Грейстоків, на ймення Карл, підбіг до няньки, гукаючи, мовляв, пані хоче негайно її бачити, а він тим часом догляне маленького Джека.

Нянька, нічого не підозрюючи, пішла до будинку і вже зійшла була на ганок, аж їй спало на думку застерегти служника, щоб той не повертав коляски, бо ж сонце світитиме дитині в очі.

Вона обернулася, щоб крикнути йому це, і побачила вражено, що Карл швидко котить коляску за ріг будинку. Тієї ж миті прочинилися дверцята таксі, у ньому на мить майнуло чиесь смагляве обличчя.

Відчувши, що дитина в небезпеці, нянька з криком кинулася до таксі, а Карл уже передавав дитину смаглявому типові, що сидів усередині. Поки вона добігла до машини, Карл ускочив досередини, сів поряд із своїм спільником і захряснув дверцята. Водій хотів відразу кинути машину вперед, але щось було негаразд із коробкою передач; тоді він сіпнув важеля в інший бік і дав задній хід — лише на кілька дюймів, та завдяки цьому нянька встигла добігти до автомобіля. Скочивши на приступку й кличучи на допомогу, нянька силкувалася вихопити дитину з рук викрадачів, хоч авто вже рвонуло вперед, везучи і її. Вона висіла на приступці й чіплялася за дверцята, відчайдушно лементуючи, все ще сподіваючись урятувати маленького Джека. Аж коли таксі на добрячій швидкості минуло дім Грейстоків, Карлові вдалося сильним стусаном в обличчя скинути її на брук.

Слуги та сусіди з поблизьких будинків звернули увагу на няньчині крики. Почули їх і в будинку Грейстоків. Леді Грейсток побачила відчайдушну боротьбу дівчини з нападниками й сама кинулася за машиною, але де вже було її наздогнати!

Ось що, власне, було про це відомо, проте леді Грейсток не могла збагнути, хто ж задумав викрасти маленького Джека, й зрозуміла це лише тоді, коли чоловік розповів їй про втечу Рокова з французької тюрми, де, гадалось, йому судилося й вік звікувати.

Поки Тарзан з дружиною радилися, що діяти, як врятувати дитину, поруч, у бібліотеці, пролунав телефонний дзвінок. Тарзан швидко підійшов до телефону.

— Лорд Грейсток? — спитав чоловічий голос із другого кінця телефонної лінії.

— Так.

— Вашого сина викрадено,— повідомив голос,— і лише я можу допомогти вам вернути його. Я добре обізнаний з планами викрадачів, позаяк, щиро кажучи, сам брав у цьому участь. Бачите, я мав би отримати свою пайку винагороди, але схоже на те, що мене хочуть пошити в дурні. Тільки ж я не дам себе ошукати і, щоб поквитатися з ними, допоможу вам вернути сина. Однак лише за умови, що ви не будете переслідувати мене за співучасть у викраденні. Що ви на це скажете?

— Якщо ви справді вкажете мені місце, де перебуває мій син,— відповів Тарзан,— вам не треба мене боятися.

— Гарзд,— відповів голос,— я призначу вам зустріч, але за умови, що ви прийдете сам-один. Досить того, що я довіряюся вашому слову. Я не можу ризикувати, аби ще хтось упізнав, хто я такий.

— Тож де й коли ми побачимося? — спитав Тарзан.

Голос назвав шинок на набережній у Дуврі, де залюбки збиралися моряки.

— Ви повинні прийти близько десятої вечора,— закінчив він.— Раніше з'являтися не варто: ваш син тим часом буде в безпеці. А коли ми зустрінемося, я потайки проведу вас туди, де його сховано. Але попереджаю ще раз: ви повинні прийти сам-один і ні в якому разі не залучати поліції; я добре знаю вас в обличчя й стежитиму за кожним вашим кроком. Якщо хтось супроводжуватиме вас або ж я помічу неподалік переодягнених поліційних агентів, то не підйду, і ви втратите останню надію повернути сина.

І незнайомиць, не чекаючи на відповідь, поклав слухавку.

Тарзан переказав зміст розмови дружині. Вона просилася піти з ним, але чоловік рішуче заперечив, остерігаючись, коли б незнайомиць, побачивши зайву людину, не здійснив свою погрозу — не підійшов до нього. Отож лорд Грейсток попрощався з дружиною і поспішив у Дувр, а Джейн лишилася вдома чекати наслідків його поїздки. Ніхто з них не уявляв і не передчував того, що їм обом судилося зазнати, перш ніж вони знову побачать одне одного...

Минуло якихось десять хвилин, відколи Тарзан поїхав, а Джейн Клейтон не могла знайти собі місця й тривожно походжала туди-сюди по м'яких килимах бібліотеки. Материнське серце її то тужливо стискалося, то розривалося від хвилювання за первістка. Суміш надії і страхів переповнювала її. Хоч розумом Джейн усвідомлювала,

що її Тарзан учинить правильно, пішовши сам, як і домовився, на зустріч із таємничим незнайомцем, інтуїція підказувала: над її чоловіком і сином нависла велика небезпека.

Чим довше вона розмірковувала над тим, що сталося, тим з більшим жахом переконувалась: та телефонна розмова — якась спритна витівка з боку викрадачів, можливо, щоб забарити батьків, поки зловмисники вивезуть хлопчика за межі Англії. А може, це пастка, яку зладнав підступний Роков, щоб захопити Тарзана у свої руки?

Приголомшена цією думкою, жінка нажахано зупинилася.

— Звісно, так воно і є! Ласкавий Боже, які ми були короткозорі!

Джейн позирала на великий годинник, що стояв у кутку бібліотеки.

Було запізно. Поїзд, яким мав їхати Тарзан, уже пішов. Але через годину вирушав інший, ним Джейн могла дістатися до порту на Ла-Манші ще перед часом, що його призначив незнайомиць.

Вона викликала покоївок та шофера і швидко дала їм необхідні вказівки. Через десять хвилин авто мчало її гамірними багатолюдними вулицями Лондона до вокзалу.

* * *

За чверть десята лорд Грейсток підходив до задрипаного шинку на Луврській набережній. Коли він увійшов у смердючу кімнату, якась постать, закутана в плащ, ковзнула повз нього до виходу.

— Йдіть за мною, лорде! — шепнув йому незнайомий.

Тарзан мовчки повернувся й пішов за ним ледь освітленою вуличкою, що її тут за звичай називали гонорово проспектом. Вийшли в суцільну темряву десь до пристані, що губилася в імлі серед високих стосів пакунків, ящиків та діжок. Тут провідник зупинився.

— Де мій хлопчик? — спитав Тарзан.

— Он на тому пароплавчику. Його вогні видно звідси! — відповів той.

Тарзан силкувався розгледіти в темряві риси свого супутника — обличчя, здавалося йому геть незнайомим. Знав би він, що його нинішній провідник не хто інший, як Алексей Павлович, то одразу збагнув би, що на нього чигає тільки зрада, а небезпека відтепер пантує на кожен його крок.

— Вашого сина зараз ніхто не стереже! — провадив росіянин. — Викрадачі певні, що тепер його вже ніхто не зможе знайти. На борту “Кінкеда” нема нікого, крім двох із команди, яким я дав досить джину, щоб вони міцно поспали кілька годин. Ми можемо без

н якого ризику дістатися на пароплав, узяти дитину й повернутися з нею на берег.

Тарзан кивнув головою на знак згоди.

Його супутник рушив до невеличкого човна, що стояв біля пристані. Обидва сіли в човен, і Павлович швидко повеслував до пароплава. Здавалося б, густий чорний дим, що виривався з пароплавної труби, мусив наштотхнути Тарзана на підозру, на думку про пастку. Але його думками цілковито заволоділа сама лишень надія, що за кілька хвилин він знову триматиме в обіймах свого маленького сина.

З борту пароплава звисала мотузьяна драбина, і обидва швидко й тихо видерлися по ній на палубу. Тут росіянин повів Тарзана до люка, отвір якого зяяв посеред палуби.

— Хлопчика сховано тут, — таємниче мовив він. — Знаєте що? Краще б вам самому спуститися, а то він ще злякається й заплаче, коли опиниться на руках у чужого дядечка. Я краще залишуся тут і печатую.

Тарзаном так заволоділа думка про звільнення сина, що він не звернув уваги на дивну тишу, яка огорнула “Кінкед”. На палубі не видно ані душі, хоча помітно було що пароплав готовий до відплиття. Густі хмари диму з іскрами, які вилітали з труби, свідчили, що корабельні котли добре розігріті. Але все це геть оминало Тарзанову увагу.

Думаючи лише про те, що через мить пригорне до себе цю найкоханішу грудочку людського тепла, він рвонувся по стрімких східцях униз, у темряву трюму. Та шойно він пустився руками краю люка, як ляда важко гупнула в нього над головою.

І лише тоді Тарзан враз усвідомив, що став жертвою злочинного задуму й що не тільки не звільнив сина, але й сам попав у лабету до ворогів. Враз рвонувся до ляди, силкуючись підважити її своїми дужими плечима, але всі зусилля були марні.

Він запалив сірника й почав обстежувати приміщення. Маленька комірчина, в яку він потрапив, була відмежована від решти трюму переділкою: ляда над головою закривала єдиний вихід із цієї в’язниці. Було очевидно, що приміщення приготоване спеціально для нього.

В цій комірчині не було більш нічого й нікого. Якщо його дитина й справді на борту “Кінкеда”, то, принаймні, десь в іншому місці...

* * *

Усі свої дитячі та юні роки, від народження й до двадцятирічного віку, мавпячий годованець пробув у диких африканських джунглях, геть позбавлений спілкування з людьми. У найніжнішу добу

свого життя він навчився радіти й сумувати одинцем, ні з ким не ділячи радощів чи суму, як ото вільні звірі пралісу.

Тому й зараз він не виказав свого відчаю ані сльозами, ані безтямним шаленством супроти долі, а терпляче ждав, як далі складуться обставини, водночас зовсім не лишаючись бездіяльним. Його мозок безперервно працював. Тарзан ретельно оглянув приміщення, обмацав товсті дошки, з яких були збиті стіни, зміряв відстань від підлоги до ляди над головою.

Раптом до нього долинуло двигтіння корабельної машинерії та удари гвинта об воду. Пароплав відчалує! Куди його везуть? І яка доля його чекає?

Щойно Тарзан спитав себе про це, як крізь гуркіт двигуна пробився звук, від якого кров захолола у нього в жилах і лихе передчуття сповнило душу. З палуби над його головою долинув пронизливий, відчайдушний крик нажаханої жінки.

2

ВИКИНУТИЙ НА БЕЗЛЮДНИЙ ОСТРІВ

Коли Тарзан та його супутник зникли у вечірній імлі, там, де вони щойно були, в темному вузькому завулку з'явилася струнка жіноча постать. Обличчя жінки було закрите густою вуаллю. Вона дуже швидко підійшла до шинку, з якого щойно подалися двоє чоловіків. Біля входу зупинилася на мить, розирнула доккола, а потім рішуче увійшла до того брудного кишла.

Купка підпилих матросів та портових волоцюг витріщилися на неї: надто незвичайно було їм бачити серед цього бруду порядно вбрану пані. Квапливою ходою та підійшла до неохайної шинкарки, котра напівздрісно, напівзлісно оглянула згори донизу свою щасливішу посестру.

— Чи сюди часом не заходив щойно високий на зріст і гарно вбраний пан? — спитала дама. — Він мав зустрітися тут з одним чоловіком і разом із ним кудись податися.

Шинкарка відповіла ствердно. Але вона не могла вказати, у якому саме напрямку пішли ті двоє. Один із матросів, що стояв неподалік, втрутився в розмову: він згадав, що, підходячи до шинку, здибав допіру двох чоловіків, які прямували допорту.